

BRUSSEL GEWESTELIJKE COÖRDINATIE
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

 easy.brussels

 cibg.brussels
IT is for you

Evaluatie 2018 betreffende de beschikbaarheid van open overheidsdata

Digital Transformation Office (DTO),
het Centrum voor Informatica voor het Brusselse Gewest (CIBG)
en Easybrussels

Brussel, 13 februari 2019

Evaluatie 2018 betreffende de beschikbaarheid van open overheidsdata

Dit verslag is opgesteld met het oog op de naleving van artikel 9 van het regeringsbesluit¹. Daartoe evalueert het Digital Transformation Office (DTO), samen met het Centrum voor Informatica voor het Brusselse Gewest (CIBG) en Easybrussels (Brussels Agentschap voor Administratieve Vereenvoudiging), jaarlijks de beschikbaarheid van de overheidsinformatie voor hergebruik, de voorwaarden waaronder deze informatie beschikbaar wordt gesteld, het gebruik van de rechtsmiddelen en in het bijzonder de toepassing van artikel 14 van de ordonnantie betreffende de licenties met vergoedingen.²

Gezien de uitvoering van het hergebruik van gegevens in het Gewest is het moeilijk al het hergebruik van gegevens te evalueren. Dit verslag heeft dan ook betrekking op het hergebruik van gegevens die door de partners ter beschikking worden gesteld op de portaal-site opendatastore.brussels.

Inleiding

De actoren die betrokken zijn bij de ontwikkeling van de open data voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn het CIBG, het DTO en Easybrussels.

Het CIBG is verantwoordelijk voor de uitvoering van het technische gedeelte en de begeleiding van de gebruikers, het DTO voor advies betreffende de licenties en de jaarlijkse evaluatie van het hergebruik van de gegevens, en Easybrussels voor de promotie.

Het basisprincipe dat de kern vormt van de filosofie betreffende het hergebruik van de gegevens is het onbeperkt ter beschikking stellen van de gegevens, door gebruik te maken van de rechtenvrije licentie ("CCO" genoemd³). Zodra dit principe niet meer toegepast wordt, moet het DTO geraadpleegd worden alvorens een andere licentie te gebruiken. Het DTO is een directie die de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel in 2018 heeft opgericht en die verantwoordelijk is voor de digitale omschakeling van de GOB.

In een intelligente stad is zowat elk stukje informatie over de stad, haar diensten, voorzieningen, bevolking, economie en leefmilieu beschikbaar in de vorm van digitale gegevens.

Deze gegevens zijn van belang voor onderzoekers en de pers, maar ook voor burgers en ondernemingen. De start-ups van de digitale economie gebruiken ze voornamelijk om nieuwe web services of mobiele applicaties te maken om te beantwoorden aan de wensen en behoeften van de bevolking.

¹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 1 februari 2018 tot uitvoering van de ordonnantie van 27 oktober 2016 ertoe strekkende een opendatabeleid uit te stippelen en houdende omzetting van de richtlijn 2013/37/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot wijziging van richtlijn 2003/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake het hergebruik van overheidsinformatie, B.S., 12-02-2018, pagina 10278.

² Ordonnantie van 27 oktober 2016 ertoe strekkende een opendatabeleid uit te stippelen en houdende omzetting van de Richtlijn 2013/37/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot wijziging van Richtlijn 2003/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake het hergebruik van overheidsinformatie (B.S. 10-11-2016, pagina 74728).

³ <https://creativecommons.org/publicdomain/zero/1.0/>.

In antwoord op de Europese digitale agenda heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor gekozen zijn gegevens open te stellen en ze toegankelijk te maken via een Brussels gewestelijk portaal dat in februari 2016 door het CIBG ontwikkeld en online geplaatst werd: opendatastore.brussels.

De bedoeling van dit portaal is de verschillende besturen de mogelijkheid te bieden hun datasets te documenteren en ze op die manier gemakkelijker toegankelijk te maken door er de enige referentie inzake open data in het Brussels Gewest van te maken. Het portaal is bovendien gesynchroniseerd met het federale portaal data.gov.be, alsook met het Europese portaal.

Het welslagen van Open Data hangt van twee zaken af:

- Een groot aanbod: het ter beschikking stellen van zoveel mogelijk kwaliteitsvolle gegevens (gegeolokaliseerd, in real time en regelmatig bijgewerkt).
- Het gebruik dat de burgers en de developers ervan maken: het raadplegen van gegevens, het hergebruik ervan, de creatie van nieuwe diensten en het genereren van coproductie-activiteiten.

Om de logica van het openstellen van gegevens te verankeren in het beleid van de overheid, wordt elke overheidsdienst verzocht een Open Data-strategie te ontwikkelen en een *Data Officer* aan te stellen. Laatstgenoemde is een persoon die bij een organisatie werkt en een globaal beeld heeft van de gegevens van de organisatie in kwestie. Zijn/haar belangrijkste taak bestaat erin toe te zien op de coördinatie van de gegevensinventaris en op te treden als de contactpersoon voor Easybrussels, het CIBG en het DTO op het gebied van open data.

Easybrussels heeft als opdracht de gewestelijke overheidsdiensten te ontmoeten om het gewestelijke Open Data-project voor te stellen en hen te begeleiden bij het opstellen van een volledige inventaris van hun bestaande en toekomstige datasets.

In 2017 hebben Easybrussels en het CIBG gefocust op de ontmoeting met de overheidsdiensten, om het Open Data-project en de portaalsite opendatastore.brussels voor te stellen en te verdedigen. Deze stap was absoluut aangewezen, aangezien de meeste overheidsdiensten eerder terughoudend waren, omdat ze het Open Data-concept niet kenden. Die terughoudendheid was te wijten aan de bijkomende werklust die gepaard gaat met het opmaken van een inventaris.

Rekening houdend met die realiteit werden de besturen begeleid om na te gaan hoe ze geholpen konden worden bij het geleidelijk publiceren van hun datasets, zonder nog langer het opstellen van een inventaris te vragen. Zo hebben de partners in samenwerking met een aantal proefgemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een vijftiental datasets uitgekozen omdat alle gemeenten erover beschikken, ze makkelijk kunnen worden vrijgegeven en over een toegevoegde waarde beschikken in het kader van uitwisselingen via Open Data.

Tot slot is het belangrijk erop te wijzen dat noch het CIBG, noch het DTO, noch Easybrussels de overheidsbesturen kunnen dwingen de Open Data-ordonnantie na te leven⁴.

⁴Ordonnantie van 27 oktober 2016 ertoe strekkende een opendatabeleid uit te stippelen en houdende omzetting van de Richtlijn 2013/37/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 tot wijziging van Richtlijn 2003/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 november 2003 inzake het hergebruik van overheidsinformatie (B.S. 10-11-2016, pagina 74728).

I. BESCHIKBAARHEID VAN OVERHEIDSINFORMATIE VOOR HERGEBRUIK EN BEKENDMAKINGSVOORWAARDEN

Het doel van dit hoofdstuk is de beschikbaarheid van overheidsinformatie voor hergebruik en de voorwaarden waartegen deze informatie beschikbaar wordt gesteld te evalueren.

a) Statistieken

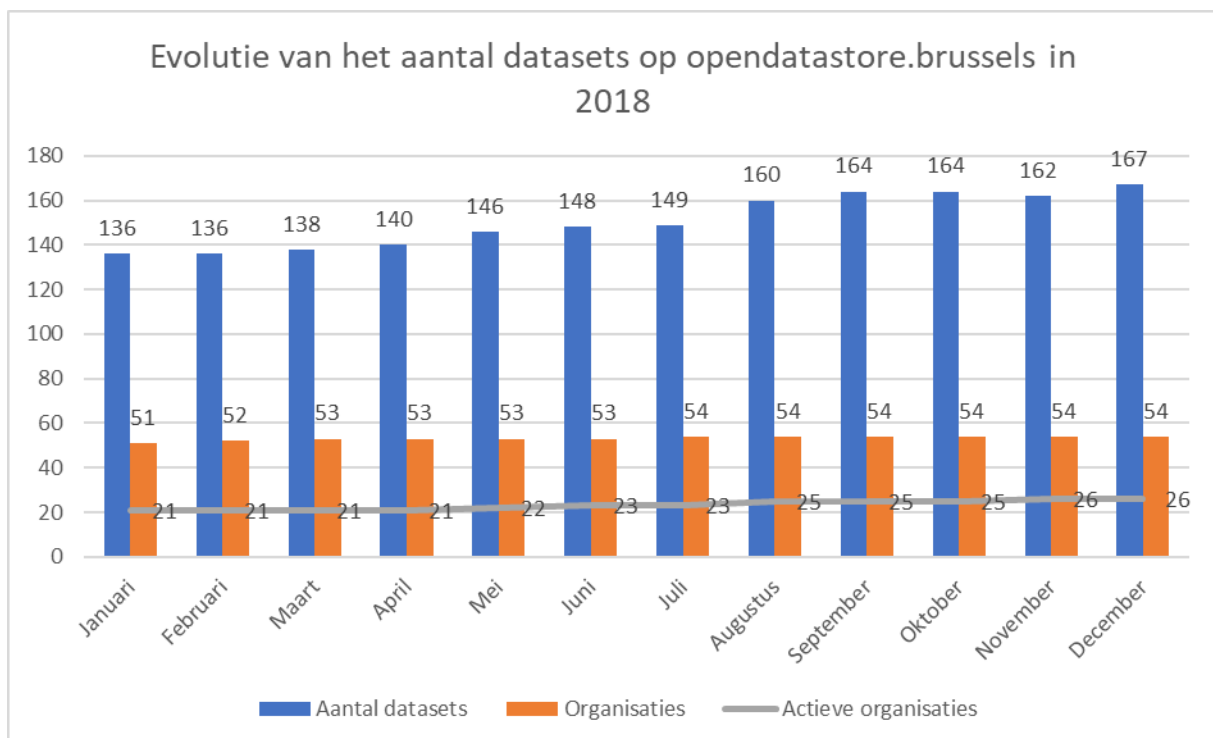
- *Beschikbaarheid van overheidsinformatie voor hergebruik*

Bij de start van het platform in juni 2016 werden oorspronkelijk 90 datasets geregistreerd. Eind december 2016 waren er al 120 datasets beschikbaar op het platform opendatastore.brussels.

Eind 2017 telde het platform opendatastore.brussels 136 datasets.

In 2018 kwamen er nog eens 31 datasets bij, wat het totaal aan het einde van het jaar op 167 bracht. Dit komt overeen met een stijging van 85% sinds de start van de portaal-site.

Onderstaande tabel geeft de maandelijkse evolutie van het aantal datasets weer, alsook het aantal organisaties die ertoe bijgedragen hebben en zij die actief zijn.

We kunnen vaststellen van slechts drie bijkomende organisaties hebben ingeschreven in 2018 en dat er vijf organisaties aan het einde van het jaar actiever waren dan in het begin van het jaar.

Wij stellen u hieronder de besturen voor die tot op heden actief publiceren op opendatastore.brussels:

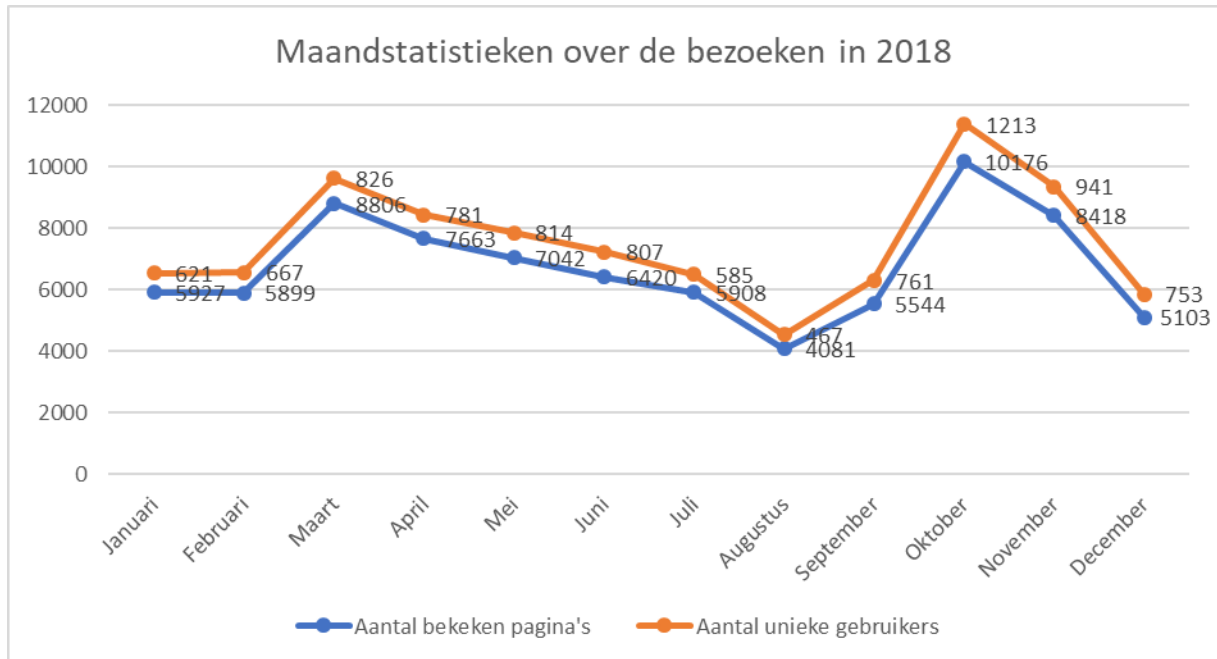
- GB Oudergem
- GB Evere
- GB Sint-Gillis
- Amazone
- Brugel
- Brussels Jazz Marathon
- Brussel Gewestelijke Coördinatie (GOB)
- Leefmilieu Brussel
- Brussel Mobiliteit (GOB)
- Net Brussel
- Brussel Stedenbouw en Erfgoed - Urban (vroeger Brussel Stedelijke Ontwikkeling)
- Cambio
- CDCS-CMDC
- CIRB-CIBG
- Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Cyclo Parking
- Easybrussels (GOB)
- Innoviris
- Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (Perspective Brussels)
- JC Decaux
- Belgische Cardiologische Liga
- Parking Brussels
- Haven van Brussel
- STIB-MIVB
- U talk Freelance
- Visit Brussels

Wat de ter beschikking gestelde gegevens betreft, valt op te merken dat de activiteit een wisselend verloop te zien gaf over het jaar.

Cijfers over de raadplegingen van de portaalsite opendatastore.brussels in 2018

Driemaandelijkse statistieken 2018	Q1	Q2	Q3	Q4
Bezochte pagina's	20632	21125	17612	23697
Aantal unieke gebruikers	2114	2402	2096	2907
Sessies	4558	5103	4500	5697
Gemiddelde sessie/gebruiker	2,07	2	2,03	1,88
Gemiddelde pagina's/sessie	4,53	4,14	3,91	4,16

Oktober was beslist de meest actieve maand in alle opzichten:

Er dient te worden opgemerkt dat tussen maart en september het aantal bekeken pagina's per unieke gebruiker gedaald is.

Op basis van de resultaten van de portaalsite ziet de top van de in 2018 geraadpleegde gegevens (in dalende volgorde van het aantal views) eruit als volgt:

- Brussel Mobiliteit - Fietstellers
- Brussel Mobiliteit - Bezetting van de parkings (real time)
- Brussel Mobiliteit - Collecto-haltes
- Brussel Mobiliteit - Verkeersfeiten en Werken
- Brussel Mobiliteit - Elektrische laadpalen
- Brussel Mobiliteit - Fix My Street
- Brussel Mobiliteit - Gewestelijke fietsroutes
- JC Decaux - Villo
- Brussel Mobiliteit - Fiets-GEN
- Brussel Mobiliteit - Gewestwegen
- Brussel Mobiliteit - Hiërarchie van de wegen
- Brussel Mobiliteit - Openbare parkings
- Visit Brussels - Agenda.brussels
- MIVB - GTFS-bestand van de MIVB (Brussel)
- Brussel Mobiliteit - Katernen van het Kenniscentrum van de Mobiliteit
- Leefmilieu Brussel - Waterzuiveringsstations

- *Voorwaarden waartegen de overheidsinformatie beschikbaar wordt gesteld voor hergebruik.*

Tot de publicatie van het besluit van 1 februari 2018 bestond er geen wettelijk kader voor de definiëring van de licentie voor het hergebruik van gegevens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op de portaal-site was enkel de *Brussels Open data licence* beschikbaar, die automatisch van toepassing was op alle datasets.

Het besluit van 1 februari 2018 heeft vervolgens een kader vastgelegd voor de licenties. Zo zijn er sinds eind 2018 drie types standaardlicenties ter beschikking op de portaal-site. Bijgevolg zou de CC0-licentie, die geen enkele beperking oplegt qua hergebruik, de norm moeten worden en de *Brussels Open data licence* moeten vervangen, die overeenstemt met de CC-by-licentie van het besluit. Het besluit bepaalt immers dat de CC0-licentie geen enkele hergebruiksvoorwaarde met zich meebrengt, terwijl de CC-by-licentie een systematische vermelding van de bron vereist.

De overschakeling van een *Brussels Open data licence* naar een CC0-licentie moet gebeuren op initiatief van de producent van de gegevens.

Bovendien is voor elk gebruik van een andere licentie dan de CC0-licentie (ongeacht of het gaat over een CC-by-licentie, een licentie met vergoeding of een ander type licentie) het advies van het DTO vereist.

Er is inmiddels een efficiënt partnership tot stand gekomen tussen het CIBG, Easybrussels en het DTO, wat het voor de gegevensproducenten gemakkelijker maakt om het advies van het DTO te verkrijgen.

Eind 2018 dienden de meeste instellingen die gegevens in open data publiceren nog de licentie te corrigeren die ze hadden bepaald bij de opmaak van de gegevenssets, om te voldoen aan het van kracht zijnde besluit.

b) Opmerkingen

Op te merken valt dat er in de praktijk veel gebruikers zijn die de ter beschikking gestelde pagina's en gegevenslijsten doorbladeren, zonder evenwel de fiche over een precieze dataset te raadplegen. Daardoor worden de statistieken betreffende de meest geraadpleegde datasets enigszins vertekend.

Er werd vastgesteld dat in de loop der jaren talloze datasets eenmalig gepubliceerd werden, zonder vervolgens bijgewerkt te worden. Daarom werd het gewestelijke platform opendatastore.brussels in 2018 'gezuiverd'.

We stellen ook vast dat de toename van de inschrijvingen van de organisaties geleidelijk verloopt en niet afhangen van de evenementen die Easybrussels en het CIBG organiseren. Wanneer een instelling toetreedt tot het open-dataplatform, is dat immers veeleer het resultaat van permanente sensibilisering en geïndividualiseerde contacten met de overheidspartners.

c) Beschrijving van de acties die ondernomen werden om het open data-project aan te moedigen

Het voorbije jaar hebben Easybrussels en het CIBG:

- actief deelgenomen aan verschillende evenementen in verband met het Open Data- en het Smart City-concept;
- alle organisaties opnieuw gecontacteerd om het open data-initiatief te promoten.

d) Beoogde opties om het open data-project aan te moedigen

Uitgaande van de vaststelling dat de beste resultaten behaald worden met sensibilisering van het type *user club* of persoonlijke ontmoeting, moet de promotie van het open data-project het komende jaar één van de prioriteiten blijven.

De promotie moet op verschillende niveaus gebeuren, zowel bij de overheidsbesturen die gegevens produceren als bij de hergebruikers van deze gegevens.

In de eerste plaats wordt de overheidsbesturen gevraagd een data officer aan te stellen en andere gegevens te publiceren die ze ter beschikking hebben. Vervolgens moeten de producenten hun gegevens updaten en, desgevallend, de *Brussels open data licences* aanpassen aan die welke opgesomd zijn in de ordonnantie die op dit ogenblik van kracht is.

Afgezien van de verspreiding van informatie naar het grote publiek door de besturen, zorgt de open data-tool ook voor een betere informatie-uitwisseling binnen de besturen zelf en kan hij leiden tot substantiële besparingen.

In tweede instantie leidt de promotie van de al beschikbare gegevens bij de hergebruikers tot een gezonde competitie en de ontwikkeling van digitale tools die tegemoetkomen aan de behoeften en wensen van de bevolking.

Aangezien de mogelijkheid geopend werd om andere licenties dan de CC0 te gebruiken, moet er tot slot gezorgd worden voor transparantie m.b.t. de adviezen die het DTO publiceert over deze andere licenties. Naar het voorbeeld van de transparantie van de adviezen van de Raad van State kan het immers nuttig zijn voor de gebruikers om gemakkelijk toegang te hebben tot het advies dat het DTO uitgebracht heeft met betrekking tot de licentie die de gegevensproducent van plan was te gebruiken, en dit te vergelijken met de licentie die uiteindelijk werd ingevoerd op opendatastore.brussels.

Daarom is er in 2019 gepland om meer ruchtbaarheid te geven aan de adviezen van het DTO door ze online te publiceren.

II. RECHTSMIDDELEN EN TOEPASSING OP DE LICENTIES MET VERGOEDING

Het doel van dit hoofdstuk is de gebruiken wat betreft de rechtsmiddelen te bestuderen, en in het bijzonder de toepassing van artikel 14 van bovengenoemde ordonnantie.

a) Statistieken

Het secretariaat van de Commissie voor Toegang tot Bestuursdocumenten (CTB) heeft bevestigd dat tussen 27 oktober 2016, de afkondigingsdatum van de ordonnantie ertoe strekkende een opendatabeleid uit te stippelen (Open Data) die voorziet in mogelijkheid tot beroep bij de CTB, en eind 2018 slechts één beroep werd ingediend bij de CTB van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op basis van de artikelen 7 tot 12 van voornoemde ordonnantie⁵.

De verzoeker betwistte de online publicatie van een reeks gegevens, omdat het hergebruik van de informatie waarover de overheid beschikte onterecht zou zijn. Over dit beroep werd in oktober 2017 beslist, waarbij de CTB erop wees dat de documenten en gegevens die ter beschikking van het publiek gesteld worden op grond van de ordonnantie van 30 maart 1995 betreffende de openbaarheid van bestuur geen hergebruik van die documenten en gegevens vormt in de zin van de open data-regeling.

Bovendien heeft de CTB al uitdrukkelijk verwezen naar de ordonnantie van 27 oktober 2016 in minstens 25 van haar adviezen, hoewel de adviesaanvraag of het beroep als zodanig niet berustte op de ordonnantie van 27 oktober 2016.

b) Opmerkingen

De prilheid van de tekst en het onafgebroken gebruik van de CC0-licenties tot in 2018 kunnen het ontbreken van beroepen verklaren.

III. CONCLUSIE

Het open data-project is een van de uitdagingen op de digitale agenda van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De implementering loopt vlot, maar het belang van informatie-uitwisseling moet continu herhaald worden.

De cijfers evolueren onafgebroken. De beste resultaten worden behaald via de sensibilisering van de gegevensproducenten. De promotie van de open data zou het komende jaar een prioriteit moeten blijven.

Een van de opdrachten voor de partners is het bijwerken van het type licentie die ze gebruiken, teneinde de bepalingen van het besluit van 1 februari 2018 na te leven, alsook het updaten van de gegevens die op de portaal-site ter beschikking werden gesteld.

De promotie van de open data zou beslist een van de prioriteiten moeten zijn. De overheidsbesturen moeten evenwel nog een stap verder gaan, bijvoorbeeld door een data officer aan te stellen of door zoveel mogelijk gegevens te publiceren ten behoeve van het grote publiek. Daarnaast zouden ook de al beschikbare gegevens gepromoot moeten worden bij de gebruikers. Voor het overige zouden extra middelen de overheidsbesturen helpen het hoofd te bieden aan de werklust die het ter beschikking stellen van de gegevens op opendatastore.brussels met zich meebrengt.

Aangezien de mogelijkheid geopend werd om andere licenties dan de CC0 te gebruiken, moet er tot slot gezorgd worden voor een betere zichtbaarheid van de adviezen van het DTO.

De goedkeuring van een besluit en een ordonnantie tot regeling van de open data is een positief gegeven dat leidt tot meer transparantie en hergebruik van de gegevens. De uitvoering in de praktijk van dit reglementaire kader vergt echter bijkomende middelen, en dit op alle niveaus.